

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta – katedra anglistiky

Jeronýmova 10, 371 15 České Budějovice, ☎ 387 773 222, 387 773 205,
e-mail: peclova@pf.jcu.cz, betakova@pf.jcu.cz

Ůponentský posudek na disertační práci

PhDr. Evy Skopečkové

Aspekty didaktiky cizojazyčné literatury ve výuce cizího jazyka v kontextu kurikulární reformy pro gymnázia.

Disertační práce na téma zapojení anglicky psané literatury do výuky anglického jazyka na gymnáziu a 2. stupni ZŠ je **velmi aktuální**. Jedním z důvodů je podrobně popisovaná kurikulární reforma, se kterou souvisí zavedení povinného cizího jazyka již od 3. třídy ZŠ. Z toho by měla logicky vyplývat zvyšující se úroveň řečových dovedností studentů, která jim umožní s literárními texty v hodinách pracovat. Literární texty, podle mého názoru, také představují vítanou tematickou změnu ve výuce cizích jazyků, literatura poskytuje témata k diskusi, studenti se učí kromě pochopení textu vyjadřovat svůj názor na sofistikovanější témata a současně literatura může studenty motivovat k dalšímu zvyšování komunikační kompetence, což je obvykle při dlouhodobém studiu jednoho cizího jazyka problém.

Teoretická východiska práce jsou popsána ve třech kapitolách, které se zabývají pozicí literatury ve vzdělávání, vztahu literatury a výuky cizích jazyků a otázkou čtení a literárního textu.

V úvodu práce mi chybí informace, proč si doktorandka téma práce vybrala, čím je jí blízké a jak jí pomůže v pracovní kariéře. Pouze mezi řádky je možno vyčíst, že pracuje na FF ZČU. Není jasné, proč si pro svůj výzkum vybrala PF UK.

Kapitola 1.1.4 se věnuje úloze literatury ve výuce cizích jazyků. Je nutno říci, že v minulosti se studenti gymnázií spíše učili nazpaměť hovořit o literárních dílech a nebyl dáván žádný prostor pro vlastní interpretaci děl. S anglo-americkou literaturou, ovšem v překladu, se také pracuje v hodinách české literatury. Zde vidím význam mezipředmětových vztahů- učitel vyučující současně češtinu a angličtinu by mohl využít pozitivního transferu mezi těmito dvěma předměty. Je vztah cizojazyčné literatury v hodinách české literatury a cizího jazyka nějak v kurikulárních dokumentech řešen? Velmi významný je transfer čtenářských dovedností mezi mateřským a cizím jazykem. Podporuje se tento transfer nějak v rámci RVP? Když doktorandka hovoří o absenci zapojení literárních textů do výuky AJ, bylo by velmi zajímavé podívat se, zda se s literárními texty (případně s jakými) pracuje v učebnicích anglického jazyka používaných na gymnáziích.

Naprosto souhlasím s tvrzeními doktorandky na str. 19, že se učitelé při práci s literárním textem příliš soustředí na zvládnutí faktografických informací. Na str. 107 souhlasím s tím, že učitelé, kteří se zabývají literárním textem, se velmi často soustředí na kladení věcných otázek a nepoužívají otázky vedoucí žáky k přemýšlení. Ze své zkušenosti mohu říci, že

učitelé dávají žákům velmi malý prostor k vyjádření a málo času na přemýšlení a nutí je používat pouze velmi krátké odpovědi. V případě, že žák neodpoví dostatečně pohotově, učitel za něj odpověď doplní sám.

Na str. 70 doktorandka hovoří o svém názoru na zjednodušenou četbu. Mohla by vyjádřit i svůj názor na četbu umělou, kdy nakladatelství zadávají svým autorům napsat beletrii s pouze omezeným počtem slov a gramatických struktur?

Doktorandka se velmi podrobně věnuje výběru textů, nemluví však o tom, zda by se měly vybírat pouze současné texty, či nikoli. Jaký má na tuto otázku názor?

Na str. 57 hovoří doktorandka o čtení jako jedné z nejdůležitějších řečových dovedností. Nelze než souhlasit. Řečové dovednosti jsou pouze čtyři, ale prvotní je jazyk mluvený - tedy poslech a mluvení. Čtení přichází na řadu později a hraje významnou roli u pokročilých studentů a v rámci ESP, kdy jsou texty zásadním zdrojem jazykového „inputu“.

Doktorandka dále rozebírá rozdíl mezi tichým a hlasitým čtením. Hlasité čtení žáka má jen omezenou funkci pro procvičení výslovnosti a intonace, neslouží ale pro rozvoj čtení s porozuměním. Hlasité čtení učitele je dobrý nápad, ale je třeba si uvědomit, že pro žáka se jedná o aktivitu poslechovou.

Na str. 80 naprosto souhlasím s tím, že v přípravě učitelů se nedostatečně akcentuje didaktické zpracování obsahu. Proto je skutečně důležité, aby studenti učitelství měli semináře, které se soustředí na práci s literárními texty ve výuce cizích jazyků.

Příprava takového semináře je hlavním cílem této disertační práce. Doktorandka velmi podrobně popisuje metody výzkumu, které k přípravě sylabu tohoto předmětu a jeho následné reflexi vedly. **Metody práce jsou vybrány vhodně**, stejně tak je vhodný výběr respondentů pro reflexi semináře. Doktorandka se velmi výrazně zabývá **procesem** přípravy semináře, méně již produktem. Přitom by bylo velmi zajímavé vědět, jestli sama použila praktické ukázky s literárními texty v hodině, jaké texty vybrala a jakou následnou práci studentů s texty použila.

Disertace splnila stanovené cíle, odpověděla velmi jasně a podrobně na kladené otázky. Výsledky výzkumu jsou předkládány názorně pomocí grafů, velmi dobře následně shrnuty v závěrečné kapitole.

Doktorandka ve své disertaci ukázala, jak je třeba připravit budoucí učitele cizích jazyků k tomu, aby dokázali využívat literárních textů k různým cílům tak, jak o tom hovoří Rámcový vzdělávací program. Výstupem disertace je na základě teoretických poznatků připravený a na základě reflexe vyučující i účastníků semináře upravený předmět, který je možno zařadit do přípravy učitelů cizích jazyků. Velmi bych doporučila, aby se dalším produktem této práce stal metodický materiál pro studenty a učitele, jak využít literárních textů ve výuce AJ, který by byl zaměřený na praktické ukázky práce s vybranými literárními texty.

Práce je psaná sofistikovaným jazykem, vyskytuje se jen nepatrné množství chyb v interpunkci. Upozorňuji pouze na nesprávně použitou vazbu slovesa *vyvarovat se* na str. 19 a chybně použitý přechodník od slovesa *promlouvat* na str. 16.

Disertace po stránce obsahové a formální rozhodně **splňuje požadavky** kladené na doktorskou práci a doporučuji tedy, aby byl na jejím základě udělen paní PhDr. Evě Skopečkové doktorský titul Ph.D.

PhDr. Lucie Betáková, MA, PhD.

V Českých Budějovicích 7.4.2010